

utrudljiva Terpsihora. — Gospica Vida Prelesnikova je pokazala v Rachmaninovem „Preludiju“, kako umetniško se spajajo pod njenimi prsti posamezni glasovi v polnodoneč orkester. Poleg „Škrjančka“ Glinke-Balakirevega se odlikuje posebno po svoji muzikalni finesi Rubinsteinova „Tarantela“. Gospa Julija Markuccijeva je s pravim umetniškim okusom prednašala: Sokolov „Večerna zarja“, Rimskij-Korzakov „Elegija“ in Grečninov „Jetnik“. — Vsestranski dovršena prireditev je žela tudi zaslužen hvalo izbranega občinstva, in razšli smo se z željo, da nas združijo taki umetniški večeri še večkrat.

O. Š.

Vincenca Zusnerja nemški prevodi iz Prešerna in drugo. V „Lj. Zvonu“ 1908, str. 703—4 je pripomnil dr. J. Bratina k ponatisu Zusnerjevega prevoda Prešernovega soneta „Vrh solnca sije solncev cela čeda“ v graškem listu „Der Aufmerksame“ 1. 1833. štev. 138., z dne 16./IX. (Sonet. Nach dem Krainerischen/des Herrn Dr. Preschern“), da „bi bil to prvi nemški prevod iz Prešerna razen pesnikovih lastnih“ in da ga dr. Fr. Vidic v Prešernovem Albumu med nemškimi prevodi iz Prešerna ne omenja. Zusner pa je prevel še troje Prešernovih pesmi, ki jih ne omenja niti dr. Vidic niti dr. Bratina, in pa četvero drugih stvari, ki zaslužijo, da se omenijo v tej zvezi.

Dne 10. julija 1838. je prinesel „Der Aufmerksame“ v 82. štev. Zusnerjev prevod Prešernove „Hčere svet“, pa brez navedbe pesnikovega imena: „Der Tochter Rath. Nach dem Krainerischen.“ Tudi v zbirki: „Gedichte von Vincenz Zusner. Wien 1842.“ str. 74—5 se nahaja ta prevod brez navedbe Prešernovega avtorstva: „Der Tochter Rath. (Nach dem Krainischen).“ Druga izdaja Zusnerjevih pesmi (Schaffhausen 1858) mi ni na razpolago, ima pa najbrž že one prevode iz slovenščine kakor tretja: „Gedichte von Vincenz Zusner. Dritte vermehrte Auflage. Schaffhausen 1871.“ Ta obsega prevode Prešernovih „Hčere svet“, „Mornar“, „Ukazi“ in „Motto“. Prevoda soneta „Vrh solnca ...“ ni sprejel Zusner v zbirko, pač pa se nahaja v tretji izdaji prevod „Kranjske“ (narodne) pesmi.

Prevodi slovejo:

Lieder des Dr. Preschern.

(Aus dem Krainischen.)

I.

Der Tochter Rath.

Hin zum Fenster seiner Lieben
Schleicht der Jüngling manche Nacht,
Und sie plaudern scherzend drüben,
Bis der junge Tag erwacht.

Doch dies Treiben im Geheimen
Zeigt man bald dem Vater an,
Und zur Tochter, ohne Säumen,
Spricht erzürnt der alte Mann:

„Wirst Du nicht das Tändeln lassen,
Das man mir verrathen hat,
Und zur Nacht am Fenster passen,
Bis der Liebste schleichend naht!“

„Lass' ich eine Mauer bauen
Um das Haus am nächsten Tag,
Und der Junge soll dann schauen,
Wie er d'rüber steigen mag.“

„Unser'n Sultan lass' ich bellen
Um die Wohnung jede Nacht,
Und der Magd will ich befehlen,
Dass sie sorgsam Dich bewacht.“

„Vater, das wird wenig nützen,“
— Spricht die Tochter, zart erglüht, —
„Für die Mauer, mich zu schützen,
Bringt er eine Leiter mit.“

„Unser'n Sultan wird er kirren,
Wenn er ihm ein Bröckchen reicht,
Und die alte Magd verführen
Seine Thaler gar zu leicht.“

„Lasst Euch lieber besser rathen:
Gebt dem Theuern mich in's Haus,
Und vereinigt uns als Gatten,
Dann ist all' das Schleichen aus.“ (str. 114—5)

II.

Der Schiffer.

Leb' wohl, Du Ungetreue!
Zu Schiffe ruft auf's Neue
Mich der Kanonenhall;
Bleib' glücklich hier zu Lande,
Mein Hoffen stiess vom Strande,
Seit man Dein Herz mir stahl.

Zu Gott hab' ich geschworen,
Dass ewig unverloren
Mein Herz Dir bleiben soll;

Bei uns'rem Händereichen
Gelobtest Du desgleichen
Der Treue heil'gen Zoll.

Ich bin durch Meereswogen
Zu Städten hingezogen,
Wo holde Mädchen blüh'n,
Doch trotz den Engelsmienen
Sah keine mich von ihnen
Für ihren Reiz erglüh'n.

Die Segel sah ich spannen,
Das Schifflein flog von dannen,
Zur Heimat zog ich ein;
Du warst als Weib verbunden —
Was ich dabei empfunden,
Das weiss nur Gott allein!

Zu Schiffe lasst uns eilen,
Die Wogen wieder theilen
Im hellen, grünen Meer!
Den Wogen darf man trauen,
Auf Mädchenherzen bauen,
Das lässt sich gar so schwer!

Das Meer erschreckt uns nimmer,
Denn allen Hoffnungsschimmer
Begräbt ein Wellenschlag;
Allein der Liebe Wunden,
Die unser Herz empfunden,
Erneuert jeder Tag.

Zu Schiffe geht's auf's Neue,
Leb' wohl, Du Ungetreue,
Sei glücklich tausendfach!
Bleib' fröhlich hier zu Lande,
Mein Hoffen stiess vom Strande,
D'rum jag' ich rasch ihm nach. (str. 116—7)

III.

Befehle.

Dich bei Deiner Hand zu fassen,
Hast Du, Holde, untersagt,
Und ich hab' es gelten lassen,
Hab' es niemals mehr gewagt.

Von der Liebe stets zu schweigen,
 Forderte Dein strenger Sinn,
 Und ich schwieg, um Dir zu zeigen,
 Dass ich gern Dir folgsam bin.

Deinem Anblick zu entsagen,
 Nicht zu kommen Dir in's Haus,
 Hast Du kalt mir aufgetragen,
 Und gehorchend blieb ich aus.

Auszuweichen Dir auf Wegen,
 Dich zu meiden nah' und fern,
 Riefst Du herrisch mir entgegen,
 Und auch dies befolgt' ich gern.

Du befahlst, Dich zu vergessen —
 Dies allein vermag ich nicht,
 Denn es wehrt mein Herz sich dessen,
 Darum warte, bis es bricht. (str. 118)

IV.

Motto

aus dem Titelblatte zu Preschern's Poesien.

Die Furcht und Hoffnung nährt' ich lang,
 Dann wies ich beiden ihren Gang,
 Das Herz ist leer, ist ohne Glück,
 Wünscht Hoffnung sich und Furcht zurück. (str. 119)

Der Morgenstern.

Nach dem Krainischen.

Am Himmel strahlt in dunkler Nacht
 Der Morgenstern in gold'ner Pracht;
 Und als ein Mädchen ihn erschaut,
 Da ruft die Holde mild und traut:
 O hätt' ich dich in meiner Hand,
 Du schönster Stern am Himmelsrand!
 Da fasst' ich dich als Edelstein
 In einen Ring dem Liebsten ein,
 Dass ihm der Strahl des Lichtes lacht,
 Kommt er zu mir in finst'rer Nacht,
 Und dass er hell die Pfade sieht,
 Wenn scheidend er von hinnen zieht.« (str. 120)

Istodobno je prevajal Zusner še iz dveh slovanskih jezikov: v „Der Aufmerksame“ je priobčil l. 1833. šte. 101. z dne 22./VIII.: „Das unglückliche Mädchen. Frey nach dem Serbischen“ (v 1. izd. manjka, 3. izd. str. 148. pod naslovom: „Des Mädchens Klage. Nach dem Serbischen.“), l. 1837. šte. 110.

z dne 14./IX.: „Der Krieger und sein Roß. Frey nach dem Russischen“ (1. izd. str. 26–7, 3. izd. 46–7), l. 1839. šte. 136. z dne 12./XI. pa: „Die beiden Raben. Nach dem Russischen des Puschkin“ (1. izd. str. 103–4, 3. izd. str. 165).

Puškinovo „Šotlandskuju pësnju“, ki ji je izpremenil naslov v „Die beiden Raben“, je našel pač v kateri izmed do takrat izišlih Puškinovih izdaj; ruski vzorec za „Der Krieger und sein Roß“ mi ni znan. — „Das unglückliche Mädchen“ je „Nesrečna gjevojka“, ki jo je bil priobčil do takrat Vuk prvič l. 1815. v „Narodni srpski pesmarici“ II. str. 10. šte. 13., drugič pa l. 1825. v „Narodnih srpskih pjesmah“ I. str. 232. šte. 332. (državno izdanje l. str. 454–5): prevajalec je izbral svoj metrum (štirivrstne kitice, kjer se rima prva vrsta s tretjo, druga s četrto v moških rimah) ter zamenjal srbski „bosiljak“ in „pelen“ s „cvetlicami“ in slovenskim „rožmarinom“. — „Der Morgenstern“ je ista narodna pesem, ki jo je prevedel tudi Anastasius Grün (gl. Anastasius Grüns Werke, izd. Castle-Prijatelj, V., str. 45; VI., 363). Priobčil jo je bil l. 1848. neznan zapisovalec v Kranjski Čbelici V., str. 59–6. (prim. Štrekelj, S N P II. str. 114. šte. 1243: Danico bi mu v prstan vkovala). V Zusnerjevem prevodu pa manjka vrst 5–10 Čbeličnega originala in po njem napravljenega Grünovega prevoda („O zvezdica daničica — premila zvezda jutranja! — Kako ti siješ sred zvezdic, — Kako leskečeš zmed meglic! — Tako ko na rožah rosica, ko na trepavnicah solzica.“); morda je poznal Zusner pravi narodni tekst, in morda v tem teh vrstic ni bilo, ki bi jih bil torej Čbelični prepisovalec iz svojega dodal. — Prešernov „Motto“ v tej krajši obliki je mogel prevesti Zusner šele po 15. decembru 1846., ko so ga prinesle „Poezije“; to izpričuje tudi prevajalčeva pripomba; a težko je misliti, da bi ne bil opazil prvotne oblike te pesmi, ki jo je prinesel obenem s Prešernovim nemškim prevodom l. 1838. v šte. 21. z dne 26. maja „Illyrisches Blatt“. „Ukaze“, ki jih je bil prinesel „Illyrisches Blatt“ l. 1843. v šte. 23. z dne 8./VI., in pa „Mornarja“, ki je izšel istotam l. 1844. v šte. 20. z dne 16./V., je mogel prevesti že, predno so izšle „Poezije“, in je mogoče, da se še nahaja v kakem avstrijskem nemškem listu prvi natis teh dveh prevodov. „Hčere svet“ in sonet „Vrh solnca...“ je prevzel Zusner po prvem natisu v drugih bukvicah „Krajnfke Zhbelize“ (str. 28–9; 25) iz l. 1831. „Šhpanfko fhiego s' afonanzami“ je zamenjal s štirivrstnimi kiticami, kjer se ujema prva vrsta s tretjo v ženski, druga s četrto v moški rimi, ter se tako nevede približal prvotnejši obliki te romance. (Prim. Zbornik Mat. Slov. 1903., str. 125.)

Ko je priobčil 30 letni Škofjeločan, ki je vodil takrat že osmo leto svojo trgovino v Gradcu, l. 1833. prvi prevod, je kipelo v izbranem krogu slovenskih graških akademikov zanimanje za materinščino in druge slovanske jezike. Sicer se nikjer ne omenja pri graških „slavistih“ Zusnerjevo ime, vendar je pa skoraj gotovo, da je začel pod posrednim ali neposrednim vplivom Vraz-Miklošičevega kroga obračati pozornost na plodove mlade slovenske literature, učiti se srbskega in ruskega jezika ter čitati srbske narodne pesmi, Puškina itd. Videti je, da ga je zainteresiral zlasti nenadni pojav „Čbelice“ in Prešernovega genija. Zanimanje pa je bilo mimoidoče in ga nemški muzi ni izneverilo. Krenil je med tiste slovenske rojake izza dobe slovenskega preporoda, ki so zagovarjali z argumenti kozmopolitizma svoj udobni sedež pod okriljem nemške kulture in svojo nedelavnost na domači ledini. Verzi, ki jih je priobčil l. 1836. v „Der Aufmerksame“ šte. 109. z dne 10. XI., se glasijo, kakor da so napisani naravnost na adresu navdušenih graških „slavistov“:

„Ich weiß nicht, wie man gar so gern
 Von seiner Heimat spricht? —
 Die meine liegt schon lange fern,
 Und doch 'bereu' ich's nicht.

Denn was ich einst zu Hause fand,
 Das find' ich überall:
 Dieselbe Luft, dasselbe Land,
 Denselben Sonnenstrahl . . .“ (3. izd. str. 74).

Dr. Fr. Kidrič.

Slovenski pisatelji med Čehi. 11. in 12. številka češkega lista za ženstvo „Eva“ sta posvečeni skoro izključno slovenskim pisateljem in pesnikom. In sicer so zastopani sledeči naši slovstveniki: Dr. I. Šorli: „Nazaj“. Anton Medved: „Saj je proč“. Ivan Cankar: „Kovač Damijan“ in „O domovina, ti si kakor zdravje“. Adolf Robida: „Balada“. Ksaver Meško: „Najžalostnejša noč“. Petruška: „Grob ob cesti“. Vojeslav Molè: „Melodija“. — Gladke in zvenče prevode je oskrbel mladi moravski pesnik in eseiist Ahasver (Rudolf Linhart). Naša knjiga, v domovini ob otrovanih in razkosanih političnih naših razmerah pastorka, si pridobiva tal in ugleda v tujini!

Y.

Bulletin de l'Alliance Française, glasilo zveze za razširjevanje francoskega jezika in francoske kulture, poroča v svoji zadnji številki o ustanovitvi francoskega krožka v Ljubljani, omenja ilirsko dobo in pozdravlja prijateljsko zbližanje Slovencev in Francozov. Društvo Alliance Française ima svoj sedež v Parizu, kjer prireja vsako leto svoja slovita predavanja o francoskem jeziku in slovstvu, o umetnosti, itd., ter šteje v vseh delih sveta 450 podružnic, med katerih najmlajše spada ljubljanski „Cercle Franco-Illyrien“. V Pragi obstoji slično društvo že dolgo, na Dunaju pa se je ustanovilo pred petimi leti in združuje najfinejše kroge tamošnje inteligence. Slovani so v Francozih vedno imeli nesebične prijatelje, zato treba pomembni pojav v našem kulturnem življenju pozdraviti s posebnim veseljem.

J.

„Ślowacki wśród Słowiańców.“ T. St. Grabowski, „Zvonovim“ čitateljem znan po svoji študiji o Krakovskem gledišču, poroča v zadnji številki poljskega mesečnika „Świat Słowiański“ (str. 366—377) med drugim tudi obširno o Moletovem prevodu „V Švici“ Jul. Ślowackega. Nad vse pohvalno govori Grabowski, ta redki poznavatelj jugoslovanskih književnih razmer med Poljaki, o dovršenem prevodu in prevajalcu samem, ki se je zamislil v poljsko moderno književnost in umetnost kakor še dozdej noben Slovenec.

† **Grof Jan Harrach.** Dne 12. decembra 1909. je izgubil češki narod svojega velikega mecena, predvsem pa dunajski Čehi vplivnega zagovornika in očetovsko